

LNU vil kåre sakprosa-kanon for skolen

AV KIRSTEN KALLEBERG
OG ASTRID KLEIVELAND

Hvilke sakprosattekster skal vi lese i skolen? Er Arnulf Øverlands "Kristendommen den 10. landeplage" fremdeles viktig? Leses det for mange kåserier av Are Kalvø? Og hva gjør en nyhetsartikkel, reklame eller kronikk egnet for undervisning?

Flere har i senere tid etterlyst en sakprosa-kanon for skolen. I den nye læreplanen er sakprosa og skjønnlitteratur likestilt, men læreverkene inneholder fremdeles langt flere skjønnlitterære tekster enn sakprosattekster. LNU har derfor tatt initiativ til en sakprosa-kåring. På LNUs landskonferanse i Tromsø 21.

Leder i skriftstyret, Kirsten Kalleberg, juryformann Ove Eide og redaktør for Norsk lærerens, Astrid Kleiveland gleder seg til å arbeide med kåringen.

Foto: Maria Dahlberg

mars 2009 offentliggjøres listen over 15 historiske tekster og 15 samtidstekster til bruk i norskfaget. Målet med kåringen er å gjøre noe med den skeive fordelingen av tekster og det faktum at mange sakprosattekster og sjangrer går igjen. LNU ønsker også å få i gang en debatt om hvilke typer sakprosattekster elevene skal lese og hvorfor. Hvilke tekster fungerer som gode eksempeltekster? Språkrådet samarbeider

med LNU om kåringen.

Astrid Kleiveland (redaktør for Norsk lærerens) og Ingrid Ugelvik (redaksjonsmedlem i Norsk lærerens og redaktør i Universitetsforlaget) står bak idéen til kåringen. Skriftstyreleder, Kirsten Kalleberg, og Astrid Kleiveland er ansvarlige for prosjektet i LNU, mens Ove Eide vil lede juryen.

Intervju med juryens leder

Astrid Kleiveland (AK): *Hvorfor har du sagt ja til å være juryleder for en sakprosa-kåring for skolen?*

Ove Eide (OE): Den nye læreplanen likestiller skjønnlitteratur og sakprosa. De nye læreverkene viderefører til tross for dette den eldre, seiglivede, forestillingen om at skjønnlitteratur er en mer verdifull måte å bli klok på enn sakprosa. Jeg foretok en opptelling av andel sakprosattekster i 19 læreverk i norsk for videregående skole nylig, både studiespesialiserende og yrkesfaglig studieretning. Prosentandelen sakprosattekster i tekstutvalget i disse verkene

var på mellom 12 og 33 prosent. En kåring som den vi skal i gang med nå vil kunne bidra til å rette opp denne skjevheten.

AK: *Til dette vil flere forlagsmedarbeidere innvende at den lavere andel sakprosa i læreverkene skyldes at sakprosa er lettere å finne for læreren – vi omgir oss med avistekster, reklame osv. i hverdagen og kan lett hente inn eksempler på slike tekster til undervisningen uten at lærebokforfatteren hjelper oss med dette. De viser også til lærerressurser på nett, som, etter sigende, inneholder mer sakprosa.*

OE: Mine undersøkelser tyder ikke på at det ligger noe større teksttilfang av god og viktig sakprosa på nettsidene som hører til lærebøkene. Dessuten er det læreboka elevene bruker – det er primærressursen her. I disse bøkene trenger vi å få inn en større andel god sakprosa, som er egnet for bruk i skolen.

AK: *Hva kan man si om selve tekstutvalget som faktisk er i bøkene – både når det gjelder historiske tekster og samtidstekster?*

OE: Når det gjelder de historiske tekstene, synes jeg at for mange tekster går igjen i for mange sammenhenger, det synes som

Juryen for kåring av sakprosakanon

Ove Eide – leder

Karianne Bjellås Gilje
(redaktør av PROSA)

Jonas Bakken
(ILN, UiO)

Kristin Helstad
(ILS, UiO)

Trine Gedde-Dahl
(Høgskolen i Oslo)

Ivo de Figueiredo.
Leder for Universitets-
forlagets og Aschehougs
sakprosaskole.

vi bedriver en ukritisk reproduksjon av tidligere læreverk. Noen tekster er så gode at de fortjener en plass i nærmest ethvert sakprosautvalg for skolen, men det blir gjennomgående utvist for lite oppfinnsomhet i forhold til sakprosaeteksttilfanget. Når det gjelder samtidstekster synes jeg den viktigste innvendingen mot dette utvalget at tekstene ikke er *eksemplariske*. Med dette mener jeg at de synes tilfeldig valgt, det er ikke tekster som er ordentlig gode, som vil stå seg i lengden. Når man velger tekster fra sjangere som for eksempel leserbrev eller reklame, synes det som om vi tenker at det kan være en hvilken som helst reklame eller leserbrev som kan brukes i undervisningen. Jeg tror ikke vi skaper innsikt og begeistring for samtidstekster ved å tilby elevene dårlige tekster å arbeide med.

AK: *Så du ønsker større oppfinnsomhet med hensyn til utvalget av de historiske tekstene og høyere kvalitet og pedagogisk verdi når det gjelder samtidstekstene. Vil dere også vurdere flere sjangere enn det som har vært vanlig i sakprosaetekster for bruk i skolen?*

OE: Ja, jeg håper vi kan utvide tilfanget også gjennom å inkludere flere sjangere enn det som har vært vanlig for bruk av sakprosaetekster i skolen, og for eksempel vurdere tekster av forfattere i andre sjangere enn vi er vant til å møte dem i.

AK: *Til slutt, hva ønsker dere i juryen å oppnå med å kåre de 15 beste historiske sakprosaetekstene og 15 eksemplariske sakprosa-samtidstekster for bruk i skolen?*

OE: For det første ønsker vi mer oppmerksomhet rundt sakprosa i skolen, noe min litt uhøytidelige optelling viser at det er behov for, men først og fremst ønsker vi å legge til rette for bedre norskundervisning. Vi har som uttalt siktemål at dette skal være sakprosaetekster som passer for bruk i skolen, og ønsker å bidra til en fornyelse av norskundervisningen på sakprosa-feltet ved å legge til rette for at lærere og elever får flere og bedre tekster å arbeide med. Dessuten gleder jeg meg til å diskutere hvilke tekster som bør være med, både med de andre jurymedlemmene og mange andre. Dette blir moro!

Du kan være med å avgjøre hvilke tekster som skal med:

Vi ønsker innspill fra leserne. Kravene som stilles er:

- Vi ønsker tekster til to lister: 1, Historie og 2, Samtid.
- Vi ønsker å kåre **tekster**, ikke hele bøker. Det er imidlertid mulig å foreslå et kapittel/utdrag fra en bok. Eksempel på sjangere er nyhetsartikkelen, kåseriet, reklamen og essayet, brevet, fagartikkel, bruksanvisning, blogg og nettartikler.
- Vi ønsker tekster på **både bokmål og nynorsk**. Det kan også være tekster oversatt til bokmål eller nynorsk fra **samisk**.
- Vi ser for oss at ett viktig aspekt i utvelgesprosessen er retorikkens imitatio-prinsipp: vi ønsker tekster som kan fungere som gode eksempler for elever.

Send max. 2 forslag pr. liste (Historie og Samtid) til Astrid Kleiveland og Kirsten Kalleberg på e-postadressen: lnuusakprosakarling@gmail.com innen 1. januar. Skriv en kort begrunnelse og gjerne hvor tekstene har stått på trykk. Merk med ditt navn og telefonnummer. Vi trekker to vinnere som får fine bokpremier.